

การศึกษาสภาพการจัดการผลงานทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

A Study of Academic Works Management of Ubonratchathani University.

พนัณิศา นันทะกาล (Punnita Nuntakan)* ดร.มาลี กาบมาลา (Dr. Malee Kabmala)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสภาพการจัดการผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้บริหารจำนวน 13 คน อาจารย์ จำนวน 250 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 286 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสอบถาม

ผลวิจัยนำเสนอ 2 ส่วน 1) ส่วนของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า (1) นโยบายการผลิตผลงานทางวิชาการได้แก่นโยบายการผลิตและการสนับสนุนงบประมาณ เช่น การทำวิจัย การผลิตตำรา (2) นโยบายการจัดเก็บผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยส่งมอบให้ห้องสมุด หน่วยงานที่ให้ทุน และคณะที่สังกัด (3) นโยบายการใช้ประโยชน์จากผลงานทางวิชาการ โดยการจัดตั้งสำนักงานจัดการสิทธิเทคโนโลยีเพื่อให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาการจัดการผลประโยชน์เพื่อให้มีการนำผลงานทางวิชาการไปใช้ในเชิงพาณิชย์ นโยบายการเผยแพร่ สนับสนุนทุนนำเสนอผลงาน และเผยแพร่งานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และมีรางวัลตอบแทนสำหรับอาจารย์และนักศึกษาที่มีการตีพิมพ์บทความ

2) ส่วนของผู้ผลิตและผู้ใช้งานผลงานทางวิชาการ ซึ่งเป็นอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (1) ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการ พบว่า อาจารย์ผลิตงานวิจัยมากที่สุด และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาผลิตวิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์มากที่สุด (2) ด้านรูปแบบในการจัดเก็บผลงานทางวิชาการ พบว่า มีการจัดเก็บในรูปแบบสิ่งพิมพ์มากที่สุด (3) ด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บผลงานทางวิชาการ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเห็นว่าควรจัดเก็บที่สำนักวิทยบริการมากที่สุด (4) ด้านการใช้ผลงานทางวิชาการซึ่งผลิตโดยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า อาจารย์ใช้งานวิจัยมากที่สุด และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้วิทยานิพนธ์และการศึกษานิพนธ์มากที่สุด (5) ด้านแหล่ง/หน่วยงานที่เข้าใช้ผลงานทางวิชาการ พบว่า อาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดคณะ/สาขาวิชา มากที่สุด และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเข้าใช้สำนักวิทยบริการมากที่สุด (6) ด้านวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์จากผลงานทางวิชาการ พบว่า อาจารย์ใช้ผลงานทางวิชาการเพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้ผลงานทางวิชาการเพื่อทำวิทยานิพนธ์และการศึกษานิพนธ์ (7) ด้านการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พบว่า อาจารย์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการโดยส่งให้สำนักงานส่งเสริมบริหารงานวิจัย ผู้ให้ทุนการวิจัย หรือคณะต้นสังกัดและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่งให้บัณฑิตวิทยาลัยตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมากที่สุด

คำสำคัญ : คลังความรู้สถาบัน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Key Words : Institutional repository, Ubonratchathani University

* นักศึกษา สาขาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

This study aims to study the management of academic works of Ubon Ratchathani University. The sample used in this study consisted of the 13 executives, 250 lecturers and 286 graduate students. The research tools used in this survey research were structured interviews and questionnaire. The study presented with two perspectives including executives and authors and users.

1) In the perspectives of executives, a number of policies for various purposes were found as follows; (1) Producing academic works policy which covers budgeting scheme in order to support conducting research and textbooks. (2) Storing academic works policy indicated that the database of academic works has been individually applied by every faculty. However, it has not been clearly administrated by the university as a whole. (3) Applying academic works' implications and publishing with domestic and international funds and rewards are for the lecturers and students whose articles have been published. Nevertheless, the access to the academic works is limited, especially for non-university staff. Also, there are certain types of academic papers that can be publishable while some cannot.

2) In the perspectives of authors and users who were lecturers and graduates students, the findings were as follows; (1) In terms of production of academic works, lecturers are the largest group that has conducted academic research while the graduate students are the largest group that has conducted theses or independent studies. (2) In terms of format of academic works, the printed format is mostly selected. (3) In terms of agency which should be responsible for storing the academic works, the Office of Academic Resources is highly expected by lecturers and graduate students. (4) In terms of use of scholarly work produced by Ubon Ratchathani University, the lecturers are the largest users of research papers whereas the graduate students are largest users of the theses and independent studies. (5) In terms of the source/agency to access the academic works, the particular library of its faculty or department is mostly used by the lecturers; on the other hand, the Office of Academic Resources is highly used by graduate students. (6) In terms of the purpose of employing scholarly works, it was found that the lecturers use them for developing teaching media while graduate students use them for their required theses and independent studies. (7) In terms of publishing, the lecturers must submit their scholarly works to the Office of Research Administration, their research fund contributor or agency whereas the graduate students have to submit their works to the Graduate School, according to the requirement as specified in the *University regulations*.

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วยภารกิจหลัก 4 ด้าน คือการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) และสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งศึกษาและค้นคว้าวิจัยที่สำคัญ ซึ่งรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ครอบคลุมเกือบทุกสาขาวิชา ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีและเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาผลงานวิจัยและเทคโนโลยีเหล่านี้ยังไม่ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ และจากภารกิจหลักของสถาบันการศึกษา คือ การวิจัย ส่งผลให้เกิดการผลิตผลงานทางวิชาการซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย อีกทั้งทรัพย์สินทางปัญญายังสามารถบอกจุดแข็งของมหาวิทยาลัยนั้นๆ ว่ามีความเชี่ยวชาญในด้านใด และเป็นตัวชี้วัดคุณภาพทางวิชาการ ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการรวบรวม เพื่อสามารถก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการสงวนรักษาทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

บทบาทที่สำคัญของมหาวิทยาลัย ความมีชื่อเสียงและการเป็นมหาวิทยาลัยที่จะได้รับการยกย่องยอมรับ ซึ่งผลงานทางวิชาการก็เป็นหนึ่งในบทบาทสำคัญที่จะทำให้มหาวิทยาลัยก้าวหน้าในด้านวิชาการ (อุทัย, 2547) และผลงานทางวิชาการมีการเพิ่มขึ้นจำนวนมากในวัฒนธรรมของการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นเรื่องยากที่บรรณารักษ์จะรวบรวม จัดเก็บ และสงวนรักษาไว้อย่างเป็นระบบ เพราะฉะนั้น สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานวิจัย ควรตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาหรือผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิจัยที่มีจำนวนมากขึ้นสมควรได้รับการจัดเก็บ และเผยแพร่ในรูปแบบของดิจิทัล รวมทั้งการสงวนรักษาผลงานเหล่านั้นให้คงไว้ในระยะยาว และถือเป็น

บทบาทหลักของมหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย ในการเผยแพร่ผลงานต่างๆ เหล่านี้ออกสู่โลกภายนอกให้เป็นที่ยอมรับ (สุภาพ, 2553)

ผลงานทางวิชาการในสถาบันการศึกษามีความสำคัญมากกว่าการเป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ อีกทั้งผลงานทางวิชาการเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความเข้มแข็งทางวิชาการ เนื่องจากผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นจะได้รับการต่อยอด คຸ້ມครอง และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และสร้างผลตอบแทนแก่ผู้สร้างสรรค์อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรมต่อไป อันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งทางวิชาการให้กับสังคมอีกทางหนึ่ง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะโดยตรงนอกเหนือจากการนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และเมื่ออายุการคຸ້ມครองผลงานทางวิชาการผ่านไปก็ยังสามารถนำสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งสามารถเป็นทุกและแหล่งรายได้สำคัญของสถาบันการศึกษาและผู้สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการจึงเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้สร้างสรรค์ผลงาน และสถาบันการศึกษา

แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผลงานทางวิชาการนั้นเพื่อตอบสนองภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งศึกษาและค้นคว้าวิจัยที่สำคัญ ซึ่งรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ ครอบคลุมเกือบทุกสาขาวิชา ผลงานทางวิชาการที่เกิดขึ้นเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีและเศรษฐกิจของประเทศ และที่ผ่านมาผลงานทางวิชาการเหล่านี้ยังไม่ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่ และจากภารกิจหลักของสถาบันการศึกษา คือ การวิจัย ส่งผลให้เกิดการผลิตผลงานทางวิชาการซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย อีกทั้งทรัพย์สินทางปัญญายังสามารถบอกจุดแข็งของมหาวิทยาลัยนั้นๆ ว่ามีความเชี่ยวชาญในด้านใด และเป็นตัวชี้วัดคุณภาพทางวิชาการ ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องมี

การรวบรวม เพื่อสามารถก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการสงวนรักษาทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

สำหรับมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี หนึ่งในแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาและมุ่งสร้างองค์ความรู้ พัฒนานวัตกรรมจากการวิจัย และพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยเพื่อยกระดับสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติและภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อค้ำชูคตินิยามของท้องถิ่น นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการที่จะเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน สังคมและประเทศ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงให้ดีขึ้น โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการวิจัย และส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือด้านการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (แผนกลยุทธ์ เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2555)

คลังความรู้สถาบันเป็นคลังเก็บทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล อันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการจัดเก็บเป็นศูนย์รวม มีการสงวนรักษา และมีการจัดทำดัชนีที่ได้มาตรฐาน สามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศเหล่านั้นได้ หรือกล่าวได้ว่าคลังความรู้สถาบัน เป็นบริการ หรือหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการจัดการและเผยแพร่งานในรูปแบบดิจิทัลอันเป็นผลงานหรือผลผลิตของคณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา หรือสมาชิกในประชาคมนั้นๆ และผู้ใช้ทั้งภายในและภายนอกสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งผลงานเหล่านั้น นอกจากจะเป็นรายงานที่กำลังดำเนินงาน รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์แล้วยังหมายรวมถึงงานที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ (สุภาพร, 2553) และการเพิ่มขึ้นของคลังความรู้สถาบันมีส่วนในการช่วยพัฒนาการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน โดยที่ในแต่ละหน่วยงานและสถาบันมักมีการจัดทำคลังความรู้สถาบันของตนเอง เพื่อจัดเก็บผลผลิตทางปัญญาของสถาบัน รวมทั้งต้องดำเนินการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ จากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย เพื่อให้บริการได้

ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด จากคุณสมบัติหนึ่งของคลังความรู้สถาบัน ในส่วนของคลังความรู้สถาบันที่มีมาตรฐานการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงไปยังคลังปัญญาสถาบันอื่นๆ ช่วยให้การเข้าถึงสารสนเทศขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวางและเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศที่ทันสมัยและสะดวกรวดเร็ว (Crow, 2002) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญของคลังความรู้สถาบัน โดยได้พัฒนาคลังความรู้สถาบันเพื่อรวบรวมผลงานวิจัยเป็นเบื้องต้น ได้แก่นงานวิจัยของวชิร (2555) พบว่า ได้พัฒนาคลังความรู้สถาบันสำหรับงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเพื่อเป็นการรวบรวมงานวิจัยที่เกิดจากการสร้างองค์ความรู้ที่เพื่อนำไปเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ ทั้งยังเป็นการเผยแพร่งานวิจัยของมหาวิทยาลัย และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและพัฒนาการสื่อสารทางวิชาการ และ Anuradha (2005) สถาบันวิทยาศาสตร์แห่งอินเดียได้ออกแบบและพัฒนาคลังความรู้สถาบันเพื่อเก็บรวบรวมผลงานทางวิชาการด้านผลงานวิจัยเพื่อสงวนรักษาผลงานทางวิชาการไว้ในระยะยาวและอำนวยความสะดวกในการค้นคืนและเข้าถึงแก่นบุคคลภายในสถาบัน

หนึ่งในพันธกิจของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้กล่าวถึงวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และผลงานสร้างสรรค์ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงและอาเซียน จะเห็นได้ว่าในแผนกลยุทธ์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมการวิจัย ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ล้วนเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น และจากการศึกษาจากเอกสารในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินการคลังความรู้สถาบันของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี นั้นปรากฏว่า ผลงานทางวิชาการทั้งหมดของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานียังไม่มีการจัดเก็บเป็นศูนย์รวม หมายถึง เมื่ออาจารย์ บุคลากรหรือนักศึกษามีการผลิตผลงานทางวิชาการ ผลงานทางวิชาการนั้นจะถูกเก็บไว้แต่ละคณะ ไม่มีการจัดเก็บเป็นศูนย์รวม และเมื่อต้องการข้อมูลหรือผลงานทางวิชาการ

มาประกอบการเรียนการสอนหรืองานวิจัย จำเป็นจะต้องไปขอใช้ผลงานทางวิชาการที่ขณะนั้นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการจัดการผลงานทางวิชาการในเบื้องต้น เพื่อต่อยอดเป็นความต้องการในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อที่จะใช้จัดการผลงานทางวิชาการให้เป็นศูนย์กลาง และผู้วิจัยได้สังเกตเห็นแล้วว่าระบบสารสนเทศที่จะสามารถนำมาจัดเก็บและรวบรวมผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีให้เป็นศูนย์กลางคือคลังความรู้สถาบัน เมื่อมีแนวทางในการดำเนินการคลังความรู้สถาบันที่ชัดเจน จะช่วยเกิดการบริหารและการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นศูนย์กลางของการรวบรวม จัดเก็บ สงวนรักษา และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องความต้องการในการพัฒนาลังความรู้สถาบัน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี ต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

แนวคิดของ Nabe (2010) เป็นแนวทางเชิงนโยบายในการพัฒนาลังความรู้สถาบันประกอบด้วย 1) การสร้างชุมชนและทรัพยากร 2) การบริหารชุมชนคลังความรู้สถาบัน 3) ผู้สนับสนุนคลังความรู้สถาบัน 4) ประเภทของเนื้อหาที่อยู่ในคลังความรู้สถาบัน 5) การใช้เนื้อหาในคลังความรู้สถาบัน 6) ข้อตกลงในการส่งข้อมูลสู่คลังความรู้สถาบัน 7) ขั้นตอนในการส่งข้อมูลสู่คลังความรู้สถาบัน

8) การนำข้อมูลออกและการเก็บรักษาข้อมูลในคลังความรู้ 9) การสงวนรักษา

ซึ่งในการศึกษาสภาพการจัดการผลงานทางวิชาการเป็นการศึกษาในเบื้องต้น คือ การสร้างชุมชนและทรัพยากร (Nabe,2010) โดยศึกษาร่วมกับแนวคิดการจัดการสารสนเทศ ได้แก่ 1) กระบวนการระบบสารสนเทศและการจัดเก็บ 2) การบริการและเผยแพร่ และ 3) การใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ (Choo,1995)

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพในการจัดการผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวน 1,689 คน ผู้บริหารจำนวน 13 คน อาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน 668 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 1008 คน ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาจากประชากร โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (อ้างถึงใน สุชาติ, 2546)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้บริหารจำนวน 13 คน อาจารย์จำนวน 250 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 286 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารระดับสูงคือ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรมจำนวน 1 คน ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการจำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ คณบดีจำนวน 11 คน และผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการจำนวน 1 คน และใช้แบบสอบถามกับ อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้แบบสอบถามชุดเดียวกัน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลคือ 1 กรกฎาคม 2556 – 15 ตุลาคม 2556

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของผู้บริหารที่เป็นแนวคิดเชิงนโยบายและส่วนของผู้ใช้และผู้ผลิตผลงานทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพการจัดการผลงานทางวิชาการในมุมมองของผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางสามารถสรุปจัดการผลงานทางวิชาการเชิงนโยบาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 นโยบายการผลิตผลงานทางวิชาการ

การผลิตผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลงานทางวิชาการที่ผลิตขึ้นโดยอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ งานวิจัย ตำรา หนังสือ บทความวิจัย บทความวิชาการ และสื่อการนวัตกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น 2) การผลิตผลงานทางวิชาการของนักศึกษา เพื่อเป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา ได้แก่ การศึกษาอิสระ วิทยานิพนธ์ คุชณินิพนธ์

นโยบายในการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตผลงานทางวิชาการ ได้แก่ การสนับสนุนทุนสำหรับงานวิจัย โดยแบ่งหน่วยงานในการจัดการทุนสำหรับอาจารย์ ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและทำนุศิลปวัฒนธรรม หน้าที่หลักเพื่อส่งเสริมสนับสนุน อำนาจความสะดวกและประสานการเสนอของบประมาณ และแนวทางการจัดสรรด้านงานวิจัยเพื่อผลิตงานวิจัยสำหรับอาจารย์ ได้แก่ ทุนในการผลิตตำรา ทุนตีพิมพ์งานวิจัย ทุนนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น ในส่วนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้กำหนดให้สำนักงานบริหารบัณฑิตศึกษามีหน้าที่หลักเพื่อสนับสนุน อำนาจความสะดวกประสานงาน กำกับติดตามและบริหารจัดการทุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อผลิตงานวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ ทุนในการตีพิมพ์บทความวิจัย ทุนในการนำเสนอผลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยผลิตผลงาน

ทางวิชาการ เพราะการผลิตผลงานทางวิชาการมีผลโดยตรงต่อคะแนนประกันคุณภาพ เนื่องจากการผลิตผลงานทางวิชาการเป็นหนึ่งในดัชนีชี้วัดคุณภาพของมหาวิทยาลัย การนับจำนวนผลงานทางวิชาการที่คณาจารย์มีการผลิตขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพโดยการนับจำนวนผลงานและให้คะแนนให้แก่ จำนวนผลงานที่ตีพิมพ์ของอาจารย์ทั้งหมดภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

นโยบายการให้รางวัลสำหรับอาจารย์และนักศึกษาที่ผลิตผลงานทางวิชาการ เป็นกระบวนการให้ความสำคัญกับการประเมินทั้งความรู้และประเมินคุณภาพนักวิจัยในฐานะผู้ผลิตความรู้ ซึ่งมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีจะมีการให้รางวัลแก่อาจารย์หรือนักศึกษาที่มีการตีพิมพ์บทความทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 นโยบายการจัดเก็บผลงานทางวิชาการ

การจัดเก็บผลงานทางวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการใช้งานในอนาคต จำเป็นต้องคำนึงถึงรูปแบบของเนื้อหาของผลงานทางวิชาการ อำนาจความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ เพื่อสามารถเข้าใช้ผลงานทางวิชาการ และรักษาผลงานทางวิชาการให้คงอยู่ในระยะยาว โดยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมีวิธีการในการจัดเก็บผลงานทางวิชาการ ดังนี้

การจัดเก็บผลงานทางวิชาการ สามารถจำแนกรูปแบบของผลงานทางวิชาการได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) สิ่งพิมพ์รูปเล่ม ผลงานทางวิชาการประเภทนี้จะมีการจัดเก็บไว้ที่สำนักวิทยบริการ ห้องสมุดคณะ หน่วยงานที่ให้ทุนในการผลิตผลงานทางวิชาการและผลงานทางวิชาการที่เก็บไว้กับเจ้าของผลงาน 2) ไฟล์ดิจิทัล โดยจัดเก็บในรูปแบบของฐานข้อมูลบรรณานุกรม ประกอบด้วย ผลงานทางวิชาการ ชื่อผลงาน ผู้ผลิตผลงาน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นได้และถ้าต้องการใช้ผลงานทางวิชาการขึ้นนั้นๆ ต้องไปติดต่อโดยตรงที่สำนักวิทยบริการและที่คณะที่เป็นผู้ผลิตผลงานทางวิชาการ และเก็บผลงานทางวิชาการไว้ที่เจ้าของผลงาน เช่น เว็บไซต์ส่วนตัว หรือ E-Learning

ระบบสารสนเทศสำหรับจัดเก็บผลงานทางวิชาการแต่ละคณะภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีส่วนใหญ่มีการพัฒนาฐานข้อมูลเป็นของตนเองแต่จำนวนของผลงานทางวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูลยังมีปริมาณไม่มาก เพราะผลงานทางวิชาการยังกระจัดกระจายไม่มีการเก็บเป็นศูนย์รวมและส่วนใหญ่แต่ละคณะจะเก็บผลงานทางวิชาการอยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์รูปเล่มและเก็บไว้ในห้องสมุดของแต่ละคณะ

1.3 นโยบายการใช้ประโยชน์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

การผลิตผลงานทางวิชาการเป็นกระบวนการเพิ่มพูนและขยายขอบเขตความรู้ เมื่อผลิตผลงานเสร็จสิ้นแล้วนั้นจึงนำไปสู่กระบวนการของการเผยแพร่ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาต่อยอดความรู้ที่ผลิตขึ้นและเมื่อมีการรวบรวมผลงานทางวิชาการเข้าสู่คลังความรู้สถาบันสามารถบอกความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยมีวิธีการในการใช้ประโยชน์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ดังนี้

นโยบายการใช้ประโยชน์จากผลงานทางวิชาการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้จัดตั้งสำนักงานจัดการสิทธิเทคโนโลยีเพื่อให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญาส่งเสริมการสร้างสรรคงานวิจัยนวัตกรรม และเชื่อมโยงงานวิจัยและการพาณิชย์เพื่อให้เกิดนำไปใช้ประโยชน์โดยระเบียบมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการบริหารทรัพย์สินทางปัญญาที่ชัดเจน ได้แก่ การจัดสรรผลประโยชน์เมื่อมีการนำผลงานทางวิชาการไปใช้ในเชิงพาณิชย์ การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อทางมหาวิทยาลัยเห็นว่างานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ของอาจารย์และนักศึกษามีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

นโยบายการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการมหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และประชาสัมพันธ์และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัยหรือ

งานสร้างสรรค์ ผู้สาคาธารณชนและผู้เกี่ยวข้องอีกทั้งยังมีการสนับสนุนทุนนำเสนอผลงานและเผยแพร่งานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมีงบประมาณในการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ มีการกำหนดระเบียบและขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน

2.สภาพการจัดการผลงานทางวิชาการในมุมมองของผู้ผลิตและผู้ใช้ (อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา) สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตและผู้ใช้ พบว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาปริญญาโท จำนวน 249 คน (ร้อยละ 87.00) นักศึกษาปริญญาเอก จำนวน 37 คน (ร้อยละ 13.00)

คณะที่สังกัด พบว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 102 คน (ร้อยละ 36.00) รองลงมาคือคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 73 คน (ร้อยละ 26.00) คณะเกษตรศาสตร์ จำนวน 36 คน (ร้อยละ 13.00) คณะบริหารศาสตร์ จำนวน 33 คน (ร้อยละ 11.00) คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 18 คน (ร้อยละ 6.00) คณะรัฐศาสตร์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 4.00) คณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 2.00) ตามลำดับ ส่วนคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 2.00)

ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตและผู้ใช้ พบว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์ส่วนใหญ่สถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย จำนวน 182 คน (ร้อยละ 72.80) เป็นข้าราชการ จำนวน 68 คน (ร้อยละ 27.20)

คณะที่สังกัด พบว่าจำนวนผู้ผลิตและผู้ใช้ ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 46 คน (ร้อยละ 18.40) รองลงมาคือคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 16.00) คณะบริหารศาสตร์ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 10.00) คณะเกษตรศาสตร์ จำนวน 24 คน (ร้อยละ 9.60) คณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 23 คน (ร้อยละ 6.00) คณะรัฐศาสตร์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 4.00) คณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 6 คน (ร้อยละ 9.20) คณะแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข จำนวน 21 คน (ร้อยละ 8.40) คณะนิติศาสตร์ จำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.60) คณะ

รัฐศาสตร์ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 2.80) คณะพยาบาล
ศาสตร์ตามลำดับ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 2.00) ส่วนคณะ
ศิลปประยุกต์และการออกแบบ จำนวน 4 คน (ร้อยละ
1.60)

ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า จำนวนผู้ผลิตและผู้ใช้
ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ จำนวน 117
คน (ร้อยละ 46.80) รองลงมาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
จำนวน 75 คน (ร้อยละ 30.00) และ รองศาสตราจารย์
จำนวน 58 คน (ร้อยละ 23.20)

2.2 ด้านการผลิตผลงานทางวิชาการ พบว่า นักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษามีการผลิตผลงานทางวิชาการประเภท
วิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์มากที่สุด จำนวน 277 คน
(ร้อยละ 96.85) รองลงมาคือ บทความวิจัย จำนวน 152 คน
(ร้อยละ 53.14)

อาจารย์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมีการผลิตงานวิจัย
มากที่สุด จำนวน 226 คน (ร้อยละ 90.40) รองลงมาคือ
บทความทางวิชาการ จำนวน 193 คน (ร้อยละ 77.20)
สไลด์ประกอบการเรียนการสอน จำนวน 122 คน (ร้อยละ
48.80) เอกสารประกอบการสอน จำนวน 107 คน (ร้อยละ
42.80) วิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ จำนวน 91 คน (ร้อย
ละ 36.40) บทความวิจัย จำนวน 85 คน (ร้อยละ 34.00)
ตำรา จำนวน 43 คน (ร้อยละ 17.20) ตามลำดับและ
เอกสารประกอบการบรรยาย/อบรม จำนวน 15 คน (ร้อย
ละ 6.00) ตามลำดับ

2.3 ด้านรูปแบบในการจัดเก็บผลงานทางวิชาการ
พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการจัดเก็บผลงานใน
รูปแบบสิ่งพิมพ์รูปเล่มมากที่สุด จำนวน 260 คน (ร้อยละ
90.90) รองลงมาคือ ไฟล์ดิจิทัล จำนวน 157 คน (ร้อยละ
54.89)

อาจารย์มีการจัดเก็บผลงานทางวิชาการในรูปแบบ
สิ่งพิมพ์รูปเล่มมากที่สุด จำนวน 238 คน (ร้อยละ 95.20)
รองลงมาคือ ไฟล์ดิจิทัล จำนวน 181 คน (ร้อยละ 72.40)

2.4 ด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บผลงาน
ทางวิชาการ พบว่า หน่วยงานภายในคณะ นักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาจัดเก็บผลงานที่ห้องสมุดคณะ/สาขาวิชา มาก
ที่สุด จำนวน 251 คน (ร้อยละ 87.76) รองลงมาคือ งาน

สารบรรณของคณะ/สาขาวิชา จำนวน 66 คน (ร้อยละ
23.07) หน่วยงานภายนอกคณะ ผู้ให้ข้อมูลมีการจัดเก็บ
ผลงานทางวิชาการที่สำนักวิทยบริการมากที่สุด จำนวน
265 คน (ร้อยละ 92.65) รองลงมาคือ บัณฑิตวิทยาลัย
จำนวน 112 คน (ร้อยละ 39.16) ตามลำดับ และจัดเก็บที่
หน่วยงานที่ให้ทุนในการผลิตผลงานทางวิชาการ จำนวน
10 คน (ร้อยละ 3.49)

อาจารย์เห็นว่า หน่วยงานภายในคณะ มีการจัดเก็บที่
ห้องสมุดคณะ/สาขาวิชา มากที่สุด จำนวน 243 คน (ร้อย
ละ 97.20) รองลงมาคือ งานสารบรรณของคณะ/สาขาวิชา
จำนวน 128 คน (ร้อยละ 51.20) หน่วยงานภายนอกคณะ
ผู้ให้ข้อมูลมีการจัดเก็บผลงานทางวิชาการที่สำนักวิทย
บริการมากที่สุด จำนวน 239 คน (ร้อยละ 95.60) รองลงมา
คือ บัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 95 คน (ร้อยละ 38.00)
ตามลำดับ และจัดเก็บที่หน่วยงานที่ให้ทุนในการผลิต
ผลงานทางวิชาการ จำนวน 54 คน (ร้อยละ 21.60)

2.5 ด้านประเภทผลงานทางวิชาการ พบว่า นักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ ใช้ผลงานทางวิชาการ
ประเภท วิทยานิพนธ์/การศึกษานิพนธ์ มากที่สุด จำนวน
265 คน (ร้อยละ 92.60) รองลงมาคือ บทความวิจัย จำนวน
235 คน (ร้อยละ 82.10) งานวิจัย จำนวน 182 คน (ร้อยละ
63.60) เอกสารประกอบการสอน จำนวน 87 คน (ร้อยละ
30.40) ตำรา สไลด์ประกอบการเรียนการสอน จำนวน 62
คน (ร้อยละ 21.67) จำนวน 37 คน (ร้อยละ 12.90) วิดีทัศน์
จำนวน 55 คน (ร้อยละ 19.23) เอกสารประกอบการ
บรรยาย/อบรม จำนวน 16 คน (ร้อยละ 5.50) ภาพถ่าย
จำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.70) และประเภทของผลงานทาง
วิชาการที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้น้อยที่สุด คือ
ภาพพิมพ์ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.00)

อาจารย์ ประเภทผลงานทางวิชาการประเภท งานวิจัย
มากที่สุด จำนวน 160 คน (ร้อยละ 64.00) รองลงมาคือ
หนังสือ จำนวน 134 คน (ร้อยละ 53.60) เอกสาร
ประกอบการสอน จำนวน 128 คน (ร้อยละ 51.2) บทความ
ทางวิชาการ จำนวน 124 คน (ร้อยละ 49.60) วิทยานิพนธ์ /
การศึกษานิพนธ์ จำนวน 118 คน (ร้อยละ 47.20) สไลด์
ประกอบการเรียนการสอน จำนวน 98 (ร้อยละ 39.20)

คำรา จำนวน 92 คน (ร้อยละ 53.60) บทความวิจัย จำนวน 80 คน (ร้อยละ 32.00) เอกสารประกอบการบรรยาย/อบรม จำนวน 25 คน (ร้อยละ 1.00) วิทยุทัศน์ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.80) ภาพถ่าย จำนวน 9 คน (ร้อยละ 3.60) และประเภทของผลงานทางวิชาการที่อาจารย์ใช้น้อยที่สุด คือ ภาพพิมพ์ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.80)

2.6 ด้านแหล่ง/หน่วยงานที่ไปใช้ผลงานทางวิชาการ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเข้าใช้ผลงานทางวิชาการที่สำนักวิทยบริการมากที่สุด จำนวน 184 คน (ร้อยละ 64.3) รองลงมาคือ ห้องสมุดคณะ/สาขาวิชา จำนวน 172 คน (ร้อยละ 60.1) หน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยอื่นๆ จำนวน 72 คน (ร้อยละ 25.17) ตามลำดับ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเข้าใช้ผลงานทางวิชาการน้อยที่สุดคือสำนักงานส่งเสริมบริหารงานวิจัย จำนวน 14 คน (ร้อยละ 4.8)

อาจารย์เข้าใช้ผลงานทางวิชาการที่ห้องสมุดคณะ/สาขาวิชามากที่สุด จำนวน 182 คน (ร้อยละ 72.80) รองลงมาคือ สำนักวิทยบริการ จำนวน 151 คน (ร้อยละ 60.40) หน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยอื่นๆ จำนวน 125 คน (ร้อยละ 50.00) ตามลำดับ และอาจารย์เข้าใช้ผลงานทางวิชาการน้อยที่สุดคือสำนักงานส่งเสริมบริหารงานวิจัย จำนวน 41 คน (ร้อยละ 16.40)

2.7 ด้านวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์จากผลงานทางวิชาการ พบว่า วัตถุประสงค์ของการใช้ผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาอิสระ มากที่สุด จำนวน 162 คน (ร้อยละ 56.60) รองลงมาคือ เพื่อเขียนรายงาน จำนวน 128 คน (ร้อยละ 44.70) เพื่อเขียนบทความทางวิชาการ จำนวน 95 คน (ร้อยละ 33.20) เพื่อค้นคว้าวิจัย จำนวน 53 คน (ร้อยละ 18.50) ตามลำดับ และวัตถุประสงค์ของการใช้ผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาน้อยที่สุดคือเพื่อเสริมทักษะและเพิ่มพูนความรู้ จำนวน 23 คน (ร้อยละ 8.00)

วัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ผลงานทางวิชาการของอาจารย์เพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน มากที่สุด จำนวน 166 คน (ร้อยละ 66.40) รองลงมาคือ เพื่อ

ค้นคว้าวิจัย จำนวน 145 คน (ร้อยละ 58.00) เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอน จำนวน 130 คน (ร้อยละ 52.00) เพื่อเสริมทักษะและเพิ่มพูนความรู้ จำนวน 104 คน (ร้อยละ 41.60) เพื่อเขียนบทความทางวิชาการ จำนวน 98 คน (ร้อยละ 39.20) เพื่อผลิตคำรา หรือหนังสือ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 24.80) เพื่อเขียนวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาอิสระ จำนวน 46 คน (ร้อยละ 18.40) ตามลำดับ และวัตถุประสงค์ของการใช้ผลงานทางวิชาการของอาจารย์น้อยที่สุดคือเพื่อเขียนรายงาน จำนวน 20 คน (ร้อยละ 8.00)

2.8 ด้านการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเผยแพร่ผลงานทางวิชาการโดยการส่งให้กับห้องสมุดตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 242 คน (ร้อยละ 84.61) รองลงมาคือ ดิจิทัลเผยแพร่ในวารสารออนไลน์ จำนวน 125 คน (ร้อยละ 43.70) นำเสนอในการประชุมสัมมนาวิชาการ จำนวน 84 คน (ร้อยละ 29.37) แบ่งปันข้อมูลในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 39 คน (ร้อยละ 13.63) ตามลำดับ และการเผยแพร่ในเว็บไซต์ส่วน จำนวน 12 คน (ร้อยละ 4.19)

อาจารย์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเพื่อส่งผลงานทางวิชาการให้กับห้องสมุดตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 238 คน (ร้อยละ 95.20) รองลงมาคือ ดิจิทัลเผยแพร่ในวารสารออนไลน์ จำนวน 190 คน (ร้อยละ 76.00)) นำเสนอในการประชุมสัมมนาวิชาการ จำนวน 172 คน (ร้อยละ 68.80) แบ่งปันข้อมูลในเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 55 คน (ร้อยละ 22.00) ตามลำดับ และการเผยแพร่ในเว็บไซต์ส่วนตัว จำนวน 26 คน (ร้อยละ 10.40)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการผลงานทางวิชาการ เพื่อเป็นข้อเสนอในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคณะความรู้สถาบัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1 นโยบายการผลิตผลงานทางวิชาการ

การผลิตผลงานทางวิชาการของของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลงานทางวิชาการที่ผลิตขึ้นโดยอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัย ได้แก่ งานวิจัย ตำรา หนังสือ บทความวิจัย บทความวิชาการ และสื่อการนวัตกรรมเรียนการสอน เป็นต้น 2) การผลิตผลงานทางวิชาการของนักศึกษา เพื่อเป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา ได้แก่ การศึกษาอิสระ วิทยานิพนธ์ คุยมุขนิพนธ์

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญของผลงานทางวิชาการทุกประเภท โดยเฉพาะงานวิจัย และมีนโยบายในการสนับสนุนให้ทั้งอาจารย์และนักศึกษาได้มีการผลิตงานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาอิสระออกมาอย่างต่อเนื่อง มีทุนสนับสนุนในการผลิตงานวิจัย และหนึ่งในแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้ระบุว่า มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมุ่งสร้างองค์ความรู้ พัฒนานวัตกรรมจากการวิจัย และพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยเพื่อยกระดับสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยระดับชาติและภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือความร่วมมือด้านการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยต่อไป

2) นโยบายการจัดเก็บผลงานทางวิชาการ

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดเก็บผลงานทางวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการใช้งานในอนาคต จำเป็นต้องคำนึงถึงรูปแบบของเนื้อหาของผลงานทางวิชาการ อำนาจความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ เพื่อสามารถเข้าใช้ผลงานทางวิชาการ และรักษาผลงานทางวิชาการให้คงอยู่ในระยะยาว ทั้งนี้มหาวิทยาลัยอุบลราชธานียังไม่มีนโยบายในการจัดเก็บผลงานทางวิชาการที่ชัดเจน แต่เป็นการจัดเก็บตามภาระงานหลักของมหาวิทยาลัย เช่น อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการและส่งต่อเพื่อจัดเก็บที่คณะต้นสังกัด หรือสำนักบริหารงานวิจัย ส่วนนักศึกษาส่งผลงานทางวิชาการให้บัณฑิตวิทยาลัย ห้องสมุดคณะหน่วยงานที่ให้ทุนในการผลิตผลงานทางวิชาการสำหรับ

จัดเก็บ หรือเก็บผลงานทางวิชาการไว้ที่เจ้าของผลงาน เช่น เว็บบล็อกส่วนตัว หรือ E-Learning

สำหรับจัดเก็บผลงานทางวิชาการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการรวบรวมสารสนเทศเพื่อที่จะจัดเก็บ และรวบรวมผลงานทางวิชาการเป็นศูนย์รวม ซึ่งในปัจจุบันแต่ละคณะภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีส่วนใหญ่มีการพัฒนาฐานข้อมูลเป็นของตนเอง แต่จำนวนของผลงานทางวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูลยังมีปริมาณไม่มาก และอยู่ในรูปของฐานข้อมูลบรรณานุกรมยังไม่มีเอกสารฉบับเต็มผลงานทางวิชาการยังกระจัดกระจายไม่มีการเก็บเป็นศูนย์รวม และส่วนใหญ่แต่ละคณะจะเก็บผลงานทางวิชาการอยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์รูปเล่มและเก็บไว้ที่ห้องสมุดของแต่ละคณะ

คลังความรู้สถาบันเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการจัดเก็บผลงานทางวิชาการไว้เป็นศูนย์รวม ทั้งยังเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้อันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีให้แก่บุคคลภายในและภายนอกได้นำไปต่อยอดความรู้และใช้ประโยชน์ต่อไป

3) การใช้ประโยชน์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

การใช้ประโยชน์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการเป็นกระบวนการเพิ่มพูนและขยายขอบเขตความรู้ เมื่อผลิตผลงานเสร็จสิ้นแล้วนั้น จึงนำไปสู่กระบวนการของการเผยแพร่ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาต่อยอดความรู้ที่ผลิตขึ้น และเมื่อมีการรวบรวมผลงานทางวิชาการเข้าสู่คลังความรู้สถาบันสามารถบอกความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมีความพร้อมที่จะพัฒนากลังความรู้สถาบันและสามารถจัดผลงานทางวิชาการและใช้ประโยชน์ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ดังนี้

1) นโยบายการใช้ประโยชน์จากผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้จัดตั้งสำนักงานจัดการสิทธิเทคโนโลยีเพื่อให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญา ส่งเสริมการสร้างสรรคงานวิจัยนวัตกรรม และเชื่อมโยงงานวิจัยและการพาณิชย์เพื่อให้เกิดนำไปใช้ประโยชน์ โดยระเบียบมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการบริหารทรัพย์สินทางปัญญาที่ชัดเจน ได้แก่ การจัดสรรผลประโยชน์เมื่อมีการ

นำผลงานทางวิชาการไปใช้ในเชิงพาณิชย์ การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อทางมหาวิทยาลัยเห็นว่างานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ของอาจารย์และนักศึกษามีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

2) นโยบายการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยมีระบบและกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ 2) มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์สู่สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง 3) มหาวิทยาลัยมีการนำผลงานงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีการรับรองการใช้ประโยชน์จริงจากหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน

นโยบายเกี่ยวกับคำตอบแทนตีพิมพ์บทความ และจดสิทธิบัตร มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมีการกำหนดขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะแยกคำตอบแทนออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) คำตอบแทนงานวิจัยในวารสารวิชาการ และ 2) คำตอบแทนผลงานวิจัยที่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

นโยบายเกี่ยวกับสนับสนุนทุนนำเสนอผลงานและเผยแพร่งานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีมีงบประมาณในการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ มีการกำหนดระเบียบและขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ศึกษาความต้องการในการพัฒนาลังความรู้สถาบันเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาคลังความรู้สถาบัน ซึ่งงานวิจัยที่ศึกษาเป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของการจัดการผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- สุภาพร ชัยธัมมะปกรณ์. 2553. คลังเก็บสารสนเทศระดับสถาบัน. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2553, จ 1 ก <http://www.nstda.or.th/index.php/nstda-knowledge/484-institutional-repository>
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 2555. คู่มือการศึกษาและหลักสูตรระดับปริญญาตรี. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วัชร เพ็ชรวงษ์. 2555. การพัฒนาลังสารสนเทศสถาบันสำหรับงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสารสนเทศศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชร เพ็ชรวงษ์ และกุลธิดาทัมสุข. 2555. การวิเคราะห์เปรียบเทียบคลังสารสนเทศสถาบันของมหาวิทยาลัยไทยและต่างประเทศ. วารสารสารสนเทศศาสตร์. 29, 25-37.
- สมาน ลอยฟ้า. 2553. คลังความรู้สถาบันกับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วารสารสารสนเทศศาสตร์. 27(3), 119-138.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้า.
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2547. เอกสารและผลงานทางวิชาการ สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย. วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวดยุติ. 29, 25-37.
- Anuradha , K.T. 2005. Desing and development of institutional repositorys : A case study. The International Information & Library Review. 1(2), 10-15.
- Choo, C.W. 1995. Information management for an intelligent organization ;The art of environmental scanning. Medford, NJ.: Information Today.

Crow, Raym. 2002. **The Case for Institutional Repositories: A SPARC Position Paper.**

Washington, DC, : SPARC

Nabe, Jonathan A. 2010. **Starting, Strengthening, and managing institutional repositories : how to do it manual.** New York : Neal-Schuman.